

الصريفة الرابعة: دربارہ جملہ ہا

تعريف: سخنی که دربردارنده دو کلمه است که مرتبط با هم هستند.

جمله

انواع آن

- اسمیه (با اسم شروع شده است).
زید قائم
أن تَضَوْهُوا خَيْرٌ لَّكُمْ
- فعلیه (با فعل شروع شده است).
قام زید
هل قام زید

جملات دارای اعراب

خبریه: جمله ای که خبر برای ابتدایی یا خبر یکی از نواسخ واقع شود.

حالیه

شروط آن

- خبریه باشد.
- با حرف استقبال شروع نشده باشد.
- رابط داشته باشد.

لِم تُؤذُونَنِي وَ قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

مفعول به

حالات آن

- مقول قول
قال إني عبد الله
- مفعول دوم باب ظنّ
- مفعول سوم باب أعلم
- مفعول برای عامل معلّق
لِتَعْلَمَ أَيُّ الْحَزِينِ أَحْصَى

مضاف الیه

حالات آن

- بعد از ظروف زمان
السلام على يوم وادئ
- بعد از حیث

جواب شرط جازم

شرط آن

- مقرون به فاء یا إذا فجائیة باشد.
من يُضِلِّ اللهُ فِلاهِادِي له

تابع مفرد

وَأَنْتُمْ يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ

تابع جمله ای که محلی از اعراب دارد.

زید قام و قعد أبوه

جملات بدون اعراب

مستأنفه: جمله ای که افتتاح کلام با آن است و یا منقطع از ماقبل خود است.

و لا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً

معترضه

تعريف: جمله ای که بین دو چیز واقع می شود که شأن آن دو چیز این است که نیاز به غیر ندارند.

مواضع آن

بین فعل و معمول آن

بین مبتدا و خبر

بین موصول و صله

بین قسم و جواب آن

بین موصوف و صفت

مفسره

تعريف: جمله ای که در صورت حذف آن، خللی به معنای کلام وارد نمی شود (=فضله است) و ماقبل از خود را بیان می کند.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ

صله موصول

خبریه باشد.

شروط آن

برای مخاطب معلوم باشد.

مشمول بر ضمیری باشد که مطابق موصول است.

جواب قسم

يُسْ وَالْقُرْآنَ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

جواب شرط غیر جازم

إِذَا جِئْتَنِي أَكْرَمْتُكَ

جمله تابعی

جائتی زید فاکرمته

نکاتی در مورد احکام جار و مجرور و ظرف

۱- اگر یکی از آن ها بعد از معرفه محضه واقع شود.

حال

۲- اگر یکی از آن ها، بعد از نکره محضه واقع شود.

صفت

۳- اگر یکی از آن ها بعد از نکره غیر محضه واقع شود.

یا حال یا صفت

۴- جار و مجرور و ظرف نیاز به متعلق دارند.

